

Kliški uskoci opet čuvaju puteve do Dalmacije

Napisaao i snimio:
Nedjeljko MUSULIN

Kliška tvrđava će za koju godinu biti obnovljena te će predstavljan najveći muzej na otvorenome i biti pristupačnija turistima. Na prostoru između njenih zidova do sada je obnovljena i restaurirana crkva Sv. Vida, a uređena je i oružarnica u kojoj su izložene zanimljive replike kliško-uskočke odore, opreme i trofejnog oružja, topovske kugle, promiđženi materijal, kao i panosi na zidovima.

U oružarnici koja predstavlja i etno-muzej nedavno su otvoreni info-centar i suvenirnica gdje se posjetitelji mogu upoznati s poviješću Kliša i njegovom bogatom kulturnom etno-haštinom. Gotovo je obnovljena i mala barutana, a u tječku je i sanacija Kneževa dvora odnosno Providurova stana, drvene kameno zadnje koje je podignuto najprije na temeljima zdanja hrvatskih narodnih vladara i kliških knezova gdje je svjetloobno bilo i zapovjedništvo tvrđave i inženjerije u doba Austrije.

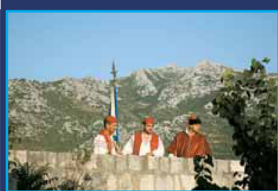
Revitalizacija tvrđave

U tome su nam govorili Damir Žura, zapovjednik povijesne postrojbe »Kliški uskoci« koji je i predsjednik istomimne udruge, te ovižar Andi Janjov. Obojica su zaljubljenici u svoje mjesto, narose tvrđavu, poput svih članova postrojbe utemeljene potkraj 2005. nakon jednogodišnjih priprema na inicijativu skupine dragovoljaca Domovinskog rata iz Kliša, bivših pripadnika 4. gardijske brigade HV-a.

»Naša udruga brine o revitalizaciji kliške tvrđave kao o muzeju na otvorenome, a sve se temelji na realnoj priči o uskocima, liku i djelu kapetana i kliškoga kneza Petra Kruižića, hrvatskog junaka iz 16. stoljeća, kojemu ćemo ovdje podignuti i spomenik. Jedan od ciljeva je i socijalizacija dragovoljaca Domovinskog rata te njihovo uključivanje u moderno hrvatsko društvo. Pokrećemo i projekte koji su vezani za kulturne sadržaje, kao dopunu turističke ponude i razvoja gospodarstva, zaposlavanja i zadržavanje mladih Klišana na rodnom ognjištu«, ističe Žura. Akcije pokreću uz stručnu pomoć Waltera Frića, stručnjaka splitskoga konzervatorskog odjela Ministarstva kulture, uz financijsku potporu Općine Kliša i Splitsko-dalmatinske županije.

Ponose se povijesnom postrojbom čiji su članovi u kliško-uskočkoj odori do sada nastupili u više od 40 miliona, a odlično surađuju i s Hrvatskom ratnom mostaricom, njezinjati i vojnu komponentu. Njihov je etno-

Svi radovi na restauriranju Kneževa dvora bit će financirani izravno iz proračuna Županije koja je sanaciju tvrđave, uz suglasnost Ministarstva kulture, vrstila u prioritetne projekte financiranja iz prepristupnih fondova EU-a

»Jedan od ciljeva je i socijalizacija dragovoljaca Domovinskog rata te njihovo uključivanje u moderno hrvatsko društvo. Pokrećemo i projekte koji su vezani za kulturne sadržaje, kao dopunu turističke ponude i razvoja gospodarstva, zaposlavanje i zadržavanje mladih na rodnom ognjištu, ističe Damir Žura, zapovjednik povijesne postrojbe »Kliški uskoci«

bend u sastavu deseterice uskočka, od kojih su dvojica svirači (dijalar i bubnjari) zapaeni i u Rijeci prigodom ovogodišnje proslave HRM. Dodaje kako će se na kliškoj tvrđavi izvoditi neke kazališne predstave šie splitskog leta koje će se tematiski vezati za taj ambijent. Zanimljivo je i novi projekt rekonstrukcije bitaka između kliških uskočaka i turskih osvajača u 16. stoljeću, koji će se realizirati tijekom tradicijne kulturne manifestacije. Uz to će organizirati i prvi sajam starih obrta i zanatlija na Klišu, te obogatiti oružarnicu novim eksponatima. U Udruzi ističu već poznatu njihovu uskočku travariću, uskočki kolnički uljenak koji se pripravlja poput sumparnika. Navode i druge projekte u proizvodnji zlat-

TVRĐAVA Burna povijest

Kliška tvrđava je u burnoj povijesti Kliša bila sjedište kneza Trpimira i Trpimirovića odnosno Primoreške ili Kliške županije, te jedno od središta ranosrednjovjekovna hrvatske države. Od svog nastanka nadzirela je i branila najvažniju prometnu komunikaciju iz unutrašnjosti prema srednjodalmatinskoj obali. Tvrđava s Kilesem je najburnije povijesno razdoblje imala početkom 16. stoljeća, u doba najvećeg prodora i turskih osvajača kada je najistaknutiji ulogu u obrani toga područja imao Petar Kruižić, kapetan i kliški knez, koji je sa svojim uskočima danoonoo odolijevao najjačim napadima i opsadama. Osim kliških uskočka, Kruižić su pomagali pape Leon X., Klement VII. i Pavao III., dok su mu svo ime tadašnje države okrenule leđa. Poginuo je 12. ožujka 1537. u borbi s Turcima na solinskoj obali, nakon čega su kliški branitelji bili primorani predati tvrđavu neprijatelju. Tvrđavu su oslobodili Mlečani sredinom ožujka 1648. uz brojno sudjelovanje domaćeg puka.

ve hrane kakvom su se krijeplji njihovi preci uskoči, ali o kojima još ne žele govoriti, iako su i te kako važni za razvoj turizma i gospodarstva.

Vodi i strip

»Osim što je kliška tvrđava uvrštena u školske uzimbenke i turističke propekte, iduće godine ćemo izdati i prvi vodič, čiji će autor biti Walter Frić. Također ćemo izdati prvi strip o kliškim uskočima i tvrđavi na temu 'Povijest Kliša', a autor mu je akademski slikar Vinko Barić. Upravo smo inicirali i istraživanje bogate korespondencije odnosno starih spisa između Petra Kruižića i papa koji su davali najveću financijsku pomoć kliškim uskočima«, najavljuje Žura.

»Na prijedlog naše postrojbe na sjelu južnodalmatinskih stolova Družbe južnodalmatinske županije hrvatskog znanja 18. rujna pokrenuta je inicijativa o gradnji spomenika Petru Kruižiću, koji ćemo podići iduće godine. Inače, zadovoljan sam zasluzom koja obavijan u povijesnoj postrojbi kao bivši profesionalni hrvatski vojnik-specijalac. Ovo mi je prigoda za učenje, proučavanje i dokazivanje u novim aktivnostima, a razmišljamo kako u našu postrojbu uključiti i žene uskočkinje koje su u doba Kruižića odigrale iznimno značajnu ulogu u obrani Kliša«, zaključio je Andi Janjov.